

Toelichting beoordeling risico gewasbeschermingsmiddelen voor "On the way to PlanetProof"

Juni 2018

Inleiding

In het op 1 maart 2018 gepubliceerde certificatieschema voor "On the way to PlanetProof Plantaardige producten" (hierna afgekort tot "PlanetProof") wordt onderscheid gemaakt in het risicoprofiel van gewasbeschermingsmiddelen. Dit heeft geleid tot een indeling van gewasbeschermingsmiddelen waarvoor aanvullende bovenwettelijke voorwaarden gelden:

- Lijst I: Hierop staan actieve stoffen met een verhoogd risico waarvoor is vastgesteld dat er een milieuvriendelijker alternatief wettelijk toegelaten is. Deze actieve stoffen zijn niet toegestaan in On the way to Planet Proof.
- Lijst II: Hierop staan actieve stoffen met een verhoogd risico waarvoor is vastgesteld dat er géén milieuvriendelijker alternatief wettelijk is toegelaten voor één of meerdere gewassen. Deze stoffen zijn toegestaan met toekenning van een maluspunt per toepassing en/of met de verplichting tot aanvullende emissiereductie.

Deze indeling van gewasbeschermingsmiddelen geldt voor alle plantaardige teelten.

Alle actieve stoffen die niet op Lijst I of Lijst II vermeld staan, zijn toegestaan volgens de wettelijke toelating. Er geldt dus het principe "toegestaan, tenzij...", zoals voorheen ook gold in Milieukeur bedekte teelt. Het is een omslag voor de open teelt, waar voorheen in Milieukeur alleen de middelen waren toegestaan die op de gewaslijsten vermeld stonden. De lijsten met actieve stoffen met verhoogd risico (Lijst I en Lijst II) zijn op basis van actieve stoffen.

Daarnaast is er een lijst met groene middelen, laag-risico stoffen. De gewasbeschermingsmiddelen op deze lijst worden gestimuleerd door toekenning van een bonuspunt. Voor het opstellen van deze lijst is de definitie gehanteerd die bij de Green Deal groene middelen is opgesteld: *Groene middelen zijn "middelen van natuurlijke oorsprong zoals van planten, dieren, micro-organismen of bepaalde mineralen, of nagemaakte middelen die identiek zijn aan de natuurlijke stof met een ingeschat laag risico voor mens, dier, milieu en niet-doelwit organismen".*

De actieve stoffen die voldoen aan deze definitie zijn naast de stoffen van de risicostoffenlijst (CLM, 2016) gelegd, om uit te sluiten dat het om een risicostof gaat. Daarnaast zijn ook de stoffen die in de EU erkend zijn als basisstof of laag-risico stof op de groene middelen, laag-risico stoffen lijst geplaatst. Deze staan op de basisstoffenlijst of RUB-lijst.

Indicatoren voor beoordeling van risico's

Voor het opstellen van On the way to PlanetProof Lijst I en II is uitgegaan van de beoordeling van risicostoffen door CLM zoals gepubliceerd in het rapport: "Opstellen van een risicolijst van bestrijdingsmiddelen (2016)"¹". Hierin is voor de in Nederland toegelaten werkzame stoffen op 5 verschillende criteria het risico bepaald: humane gezondheid, waterleven, drinkwater, bodemleven en nuttige organismen. Afhankelijk van de risicoscore per indicator is vastgesteld of er sprake is van een verhoogd risico of niet. Daarbij is de volgende beoordeling aangehouden:

Indicator	Verhoogd risico indien:	Weergave in Bijlage 1 van deze notitie
Nuttige organismen	Score MML = C	Rood
Waterleven	Score MML > 100 MBP , top 10 BMA-lijst	Oranje of rood
Grondwater	Score MML > 100 MBP, VEWIN lijst	Oranje of rood
Bodemleven	Score MML > 1000 MBP	Rood
Humaan	Candidates for substitution en/of WHO (extremely/ highly hazardous) en/of SZW lijst	Rood

Indien een actieve stof op één of meer van de indicatoren een verhoogd risico laat zien, dan wordt de actieve stof beoordeeld als actieve stof met verhoogd risico.

Onderstaand volgt toelichting per indicator:

- [Risico voor nuttige organismen \(natuurlijke vijanden en bestuivers\).](#)

Deze risico's zijn gebaseerd op de milieumeetlat. De CLM milieumeetlat geeft voor deze organismen klassen van schadelijkheid aan. A betekent bruikbaar in geïntegreerde teelt, B betekent beperkt bruikbaar in geïntegreerde teelt en C betekent niet bruikbaar in geïntegreerde teelt. Deze klassen zijn gebaseerd op de informatie die Koppert en de IOBC publiceert t.a.v. deze effecten.

Middelen met een score "C" zijn niet goed te combineren met geïntegreerde gewasbescherming en zijn daarom aangemerkt als risicostof in On the way to PlanetProof.

- [Risico voor oppervlaktewater/ waterleven \(ecologie in oppervlaktewater\).](#)

Deze risico's worden gebaseerd op de milieumeetlat indicator 'waterleven' en de bestrijdingsmiddelenatlas (BMA-lijst).

Middelen met een verhoogde milieubelasting (>100 mbp) op basis van de milieumeetlat en de top 10 stoffen van de bestrijdingsmiddelenatlas zijn aangemerkt als risicostof in On the way to PlanetProof.

- [Risico voor drinkwatervoorziening \(uitspoeling naar grondwater en aantreffen in oppervlaktewater\).](#)

Voor dit criterium is de milieumeetlat en de VEWIN lijst gebruikt. De CLM milieumeetlat geeft milieubelastingspunten voor uitspoeling naar grondwater. Middelen met een

¹ De informatie over de risico's van de actieve stoffen die ten grondslag ligt aan de beoordeling is begin februari 2018 geüpdatet met de meest recente informatie

verhoogde milieubelasting (>100 mbp) op basis van de milieumeetlat of die voorkomen op de VEWIN lijst zijn aangemerkt als risicostof in On the way to PlanetProof.

- **Risico voor bodemleven**

Dit risico wordt gebaseerd op de milieumeetlat indicator 'bodemleven'. De stoffen met een score van > 1000 MBP zijn aangemerkt als risicostof in On the way to PlanetProof.

- **Gevaar voor humane gezondheid (toepassers, werknemers en burgers).**

De lijst met "Candidates for Substitution" geeft informatie over humane risico's en is vastgelegd in EU beleid (EU 2015). De WHO-lijst bevat twee klassen (extremely (Ia) and highly hazardous (Ib)) die gezaghebbende informatie geeft over humane toxiciteit (onderdeel acute giftigheid). De meest recente versie van deze lijst is uit 2009. Een actuelere lijst is wel wenselijk. De SZW-lijst met kankerverwekkende, mutagene en reprotoxische stoffen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is actueel (2015) en gezaghebbend en geeft informatie over humane toxiciteit (onderdeel carcinogeniteit, mutageniteit en reproductiviteit). Stoffen op één of meerdere van deze drie lijsten (Candidates for Substitution, WHO-lijst en SZW-lijst) zijn aangemerkt als risicostof in On the way to PlanetProof.

Beoordeling beschikbare alternatieven voor stoffen met verhoogd risico

De actieve stoffen met een verhoogd risico voor mens en milieu worden indien mogelijk niet toegepast in een duurzamere teelt of er moet voorkomen worden dat ze in het milieu terechtkomen.

Daartoe is de misbaarheid van de stoffen beoordeeld door onafhankelijke deskundigen, volgens de volgende werkwijze:

- Voor de verschillende sectoren is door onafhankelijke sector experts van Delphy per werkzame stof beoordeeld of voor de diverse gewassen een goed alternatief beschikbaar is.
- Bij de beoordeling is uitgegaan van een geïntegreerde gewasbeschermingsaanpak.
- Bij deze afweging geldt dat het uitsluiten van de werkzame stof niet ten koste mag gaan van de opbrengst, de kwaliteit en het rendement van de teelt en dat het risico op resistentieontwikkeling niet te groot wordt.
- Indien er voor actieve stoffen met verhoogd risico in alle relevante gewassen een goed alternatief beschikbaar is, is voorgesteld de actieve stof uit te sluiten in PlanetProof.
- Om er zeker van te zijn dat er geen knelpunten ontstaan in de diverse teelten bij het niet toestaan van de risicostoffen waarvoor een milieuvriendelijker alternatief bestaat, is LTO gevraagd om kritisch naar de beoordeling van Delphy te kijken en een reactie te geven. Daartoe hebben gesprekken plaatsgevonden tussen specialisten van Delphy en de Coördinatoren Effectief Middelenpakket (CEMP) van LTO over de beschikbaarheid van alternatieven voor deze stoffen in een geïntegreerde gewasbescherming.

- Op basis van de beoordeling en de gevoerde gesprekken is geconcludeerd dat er voor een aantal actieve stoffen met verhoogd risico een goed alternatief voorhanden is in alle relevante teelten.
- Deze conclusie geldt onder de huidige omstandigheden en kan veranderen als gevolg van bijvoorbeeld veranderingen in ziektedruk of toegelaten middelenpakket. Voor niet dringende aanpassingen zullen Lijst I en Lijst II jaarlijks worden herzien. Voor aanpassingen die dringend noodzakelijk zijn, is een calamiteitenregeling vastgesteld.

Op basis van deze beoordeling zijn de risicostoffen opgedeeld in:

- I. actieve stoffen met een verhoogd risico waarvoor is vastgesteld dat er een milieuvriendelijker alternatief beschikbaar is. Deze actieve stoffen zijn niet toegestaan in On the way to Planet Proof. Deze actieve stoffen zijn gepresenteerd in Lijst I in Bijlage 1 van deze notitie.
- II. actieve stoffen met een verhoogd risico waarvoor is vastgesteld dat er géén milieuvriendelijker alternatief wettelijk is toegelaten voor één of meerdere gewassen. Deze stoffen zijn toegestaan met toekenning van een maluspunt per toepassing en/of extra emissiereductie. Deze actieve stoffen zijn gepresenteerd in Lijst II in Bijlage 1 van deze notitie.

Maluspunten

De risicostoffen waarvoor geen goed alternatief beschikbaar is, zijn toegestaan. Voor toepassing van actieve stoffen met een verhoogd risico op de indicatoren *humaan, grondwater, bodemleven en nuttigen* geldt er een systeem van bonus- maluspunten. Daarbij levert elke toepassing van de risicostof een maluspunt op. Voor compensatie van maluspunten dienen bonuspunten verdiend te worden door toepassing van duurzame (keuze)maatregelen.

Extra emissiereductie

Voor actieve stoffen die een risico vormen voor de *waterkwaliteit van oppervlaktewater* (waterleven) geldt bij gebruik op percelen langs oppervlaktewater de verplichting tot het nemen van extra emissiebeperkende maatregelen bovenop de algemene eis van 75% driftreductie.

Jaarlijkse herziening

De criteria van On the way to PlanetProof worden jaarlijks herzien, waarbij ook Lijst I en Lijst II worden herzien. De beoordeling van het risico van actieve stoffen zal jaarlijks worden uitgevoerd aan de hand van de meest recente informatie. Daarnaast kunnen Lijst I en Lijst II worden herzien als gevolg van wijzigingen in wettelijke toelatingen.

Bijlage 1. Score op risico indicatoren voor actieve stoffen van lijst I en lijst II van certificatieschema On the way to PlanetProof

bij Notitie "Toelichting beoordeling risico gewasbeschermingsmiddelen voor "On the way to PlanetProof"

Lijst I - Actieve stof niet toegestaan

Gewasbeschermingsmiddelen

Werkzame stof	Merknaam	Type	Humaan				Waterleven			Drinkwater		Bodem		Nuttigen			
			Candidates	SZW-lijst	WHO-lijst	Humanaan	BMA-lijst	MML oppw.	Waterleven	Verw-lijst	MML gr.w.	Drinkwater	MML bodem	Bodemleven	Bestuivers	Bestrijders	Nuttigen
amitrol*	WEEDAZOL	Herb	x	x				123							?	?	
beta-cyfluthrin*	PONCHO BETA	Ins			x							6		C	?		
chlorpyrifos	PYRISTAR 250	Ins						40000			180	7102		C	C		
clothianidine*	PONCHO BETA	Ins									30	13		C	B		
cypermethrin*	CYPERKILL 250 E	Ins						77				2		C	C		
cyproconazool	SPHERE	Fung	x	x				42				3		A	A		
diflufenican	SEMPRA	Herb	x					38				1		?	?		
ethofumesaat	TRAMAT 200 EC	Herb						25		x		224		?	?		
famoxadone	TANOS	Fung	x					429				2		?	?		
fenpropimorf	CORBEL	Fung		x				1000		x	1	135		A	B		
fipronil	MUNDIAL	Ins	x					13				3		C	C		
flumioxazin	TOKI	Herb	x	x				6857				4		?	?		
formaldehyde*	MS MACRODES	Fung												?	C		
haloxyfop-p-methylest	GALLANT 2000	Herb	x					83			119	50		?	?		
imidacloprid	ADMIRE	Ins					x	33			11	28		C	C		
isoproturon*	JAVELIN	Herb	x					3000		x	300	18		?	?		
linuron	AFALON FLOW	Herb	x	x				7		x		1		?	?		
maneb	TRIMANGOL 80	Fung		x				20			53	5		A	B		
mecoprop-p	DUPLOSAN MCPP	Herb	x							x	360			?	?		
metam-natrium	MONAM GECON	Nem	x								612	43712		A	C		
metconazool	CARAMBA	Fung/	x					124				14		?	?		
methiocarb	MESUROL 500	Ins			x		x	21			6	714		C	C		
nicosulfuron*	MILAGRO	Herb	x					71		x	15	5		?	?		
prosulfuron*	PEAK	Herb	x					48			4			?	?		
sulcotrion	SULCOGAN 300 SC	Herb	x	x				26			15	1		A	?		
tefluthrin	FORCE	Ins			x			10400			1	32		?	C		
terbutylazine	CALARIS	Herb					x	53		x	446	44		B	?		

Reinigings- en ontsmettingsmiddelen

waterstofluoride

Lijst II - Actieve stof toegestaan met maluspunt en/of driftbeperkende maatregelen

Gewasbeschermingsmiddelen

Werkzame stof	Merknaam	Type	Humaan				Waterleven			Drinkwater		Bodem		Nuttigen			PP-voorwaarden	
			Candidates	SZW-lijst	WHO-lijst	Humanaan	BMA-lijst	MML oppw.	Waterleven	Verw-lijst	MML gr.w.	Drinkwater	MML bodem	Bodemleven	Bestuivers	Bestrijders	Nuttigen	Maluspunt
1-methylcyclopropeen*	SMARTFRESH	Gr Reg	x											?	?		x	
1-naftylazijnzuur	LATE-VAL VLB	GrReg									327			?	?		x	
2,4-D	DAMINE 500	Herb						10		x	14	11		?	?		x	
abamectin	VERTIMEC GOL	Ins					x	221				2		B	C		x	x
acetamiprid	GAZELLE	Ins						40				39		B	C		x	
acilonfen	CHALLENGE	Herb	x					622				67		?	?		x	x
amisulbrom	CANVAS	Fung						109			13	7		?	?		x	
benfluralin	BONALAN	Herb						1340				29		?	?		x	
bentazon	BASAGRAN	Herb								x	2			?	?		x	
bromoxynil	BROMOTRIL 25	Herb						100				6		?	?		x	x
bromuconazool ¹	Soleil	Fung	x					267			1713	2		A	A		x	
chloridazon	FIESTA	Herb						8		x		120		?	?		x	
clofentezin	APOLLO	Acar						411				15		A	A		x	x
cyprodinil	CHORUS 50 WG	Fung	x					12				6		?	?		x	
cyromazin*	TRIGARD 100 SL	Ins						1			4050	186		A	A		x	
deltamethrin	DECIS EC	Ins					x	345						B	C		x	x
difenoconazool	SCORE 250 EC	Fung	x					11			17			A	A		x	
dimethenamide-P	FRONTIER OPTI	Herb						75		x		5		?	?		x	
dimethoaat	ROGOR	Ins	x					1				16		C	C		x	
dimethomorf	PARAAT	Fung						107		x	2	9		B	B		x	x
diquat dibromide	REGLONE	Herb	x					204				12		?	?		x	x
dithianon	DELAN DF	Fung						915				1		A	A		x	x
dodine	SYLLIT FLOW 4	Fung						780		m		3		B	C		x	x
emamectin benzoaat	AFFIRM	Ins						38				2		B	C		x	
epoxiconazool	OPUS	Fung	x	x				13		x	91	100		?	?		x	
esfenvaleraat	SUMICIDIN SUP	Ins	x				x	25				4		C	C		x	x
ethoprosfos	MOCAP 15G	Ins	x		x			1642				599		C	C		x	x
etoxazool	BORNEO	Ins						328		m	12			B	C		x	x
etridiazool	AATERRA ME	Fung						19		x				C	A		x	
fenamidone	FENOMENAL	Fung						100		x	16	30		?	A		x	x
fenoxycarb	INSEGAR 25 W	Ins						273				4		A	B		x	x

Vervolg lijst II

Werkzame stof	Merksnaam	Type	Humaan				Waterleven			Drinkwater			Bodem		Nuttigen			PP-voorwaarden	
			Candidates	SZW-lijst	WHH-lijst	Humaan	BMA-lijst	MML oppw.	Waterleven	Vesim-lijst	MML gr. w.	Drinkwater	MML bodem	Bodemleven	Bestuivers	Bestrijders	Nuttigen	Maispunt	Emissie-reductie
fluazinam	SHIRLAN	Fung						345		1		30	?	?				x	
fludioxonil	SAFIR	Fung	x					257				72	?	A			x	x	
flufenacet	HEROLD SC	Herb	x					24		2		3	?	?			x		
fluopicolide	INFINITO	Fung	x					11		2		1	?	A			x		
fluopyram	LUNA EXPERIEN	Fung						8		416		25	?	B			x		
folpet	MIRAGE PLUS 57	Fung						1374	x			5	A	A			x	x	
foramsulfuron*	MAISTER	Herb						231				15	?	?				x	
formetanaat ¹	Winner	Ins			x						?		B	?			x		
fosthiazaat	NEMATHORIN 1	Nem						426		30		41	?	?				x	
glufosinaat-ammonium	BASTA 200	Herb	x	x						15		1	?	?			x		
glyfosaat	ROUNDUP	Herb						65	x			9	?	?			x		
imazamox ¹	Corum	Herb	x					5		0		91	B	?			x		
isopyrazam	SEGURIS	Fung	x					17				1	?	?			x		
isoxaben ¹	AZ 500	Herb						364		3831		428	A	?			x	x	
kaliumpfosfonaten ¹	Delan Pro	Fung						0		310		6	A	?			x		
lambda-cyhalothrin	KARATE ZEON	Ins	x				x	200				1	C	C			x	x	
lenacil ¹	Betanal maxxPro	Herb	x					21		4		0	B	?			x		
lufenuron	MATCH	Ins	x					909				24	B	B			x	x	
mancozeb	HF MANCOZEB	Fung		x				56		5		107	A	B			x		
MCPA	LUXAN MCPA 5	Herb						26	x	1000		9	?	?			x		
metalaxyl-m	RIDOMIL GOLD	Fung	x					1				3	?	A			x		
metamitron	GOLTIX SC	Herb, Gr Reg						22		126		107	?	?			x		
metazachloor	BUTISAN S	Herb						240		1908		618	?	?			x	x	
metobromuron ¹	PROMAN	Herb						62		212		24	A	?			x		
metribuzin	SENCOR WG	Herb	x					15	x	1			A	?			x		
oxamyl	VYDATE 10G	Nem	x		x			31	x	6		23	C	C			x		
paclobutrazol*	BONZI	Gr Reg	x										?	?			x		
penconazool	TOPAZ 100 EC	Fung						1		125			A	A			x		
pencycuron	MONCEREEN PR	Fung						111				10	A	?				x	
pendimethalin	STOMP SC	Herb	x					400				146	A	A			x	x	
penflufen ¹	Emesto Silver	Fung						388		1740		87	A	?			x	x	
penthiopyrad ¹	DuPont VERTISAN	Fung						41		110		45	A	?			x		
piperonylbutoxide*	TALISMA EC	Ins						167		1		3	?	?			x		
pirimicarb	PRIMOR	Ins	x					294		18		6	B	A			x	x	
prochloraz	SPORGON	Fung	x					368				626	?	A			x	x	
propamocarb hydrochl	EDIPRO	Herb							x			9	A	A			x		
propaquizafop ¹	Agil 100 EC	Herb						364				6	A	?				x	
propiconazool	TILT 250 EC	Fung	x					24				1	A	A			x		
prothioconazool	RUDIS	Fung						230				1	?	?				x	
pyraflufen-ethyl	QUICKDOWN	Herb						369				23	?	?				x	
pyrethrin*	SPRUZIT-R CON	Ins						3147				7	?	A				x	
pyridaben	CAREX 10SC	Ins						1				187	A	C			x		
pyridalyl*	NOCTURN	Ins						1579					?	A				x	
quinmerac*	FIESTA	Herb								1260			?	?			x		
quinoclamine	MOGETON	Alg/mos																x	
quizalofop-P-ethyl	TARGA PRESTIGE	Herb	x														x		
S-metolachloor	DUAL GOLD	Herb							x								x		
spinosad	TRACER	Ins						240		1		92	B	C			x	x	
spirodiclofen	ENVIDOR	Ins											C	A			x		
spiromesifen	OBERON	Ins						300		90		1	A	B				x	
tebuconazool	FOLICUR	fung	x					35		39		22	B	A			x		
teflubenzuron ²	NOMOLT	Ins						36				1	C	B			x		
thiabendazool	TECTO 500 SC	Fung						333	x	1		236	?	B			x	x	
thiacloprid ²	CALYPSO	Ins	x					18		65		4	B	C			x		
thiamethoxam	CRUISER 70 W	Ins						1		3		341	C	C			x		
thiencarbazon-methyl ¹	Capreno	Herb						99		111			?	?			x		
thiram	HERMOSAN 80	Fung						240				11	A	B				x	
tolclofos-methyl	RIZOLEX VLB	Fung						506	x			61	?	A			x	x	
tri-allaat*	AVADEX BW	Herb						200				10	?	?				x	
triclopyr	TOPPER	Gr Reg						114		266		3	?	?			x	x	
triflusulfuron-methyl	SAFARI	Herb						1		101			?	?			x		
tritosulfuron	BIATHLON	Herb						78		156		53	?	?			x		

Reinigings- en ontsmettingsmiddelen

chloordioxide / chloorhoudende producten
natriumhypochloriet

¹ Update risicostoffenlijst 2018: nieuwe toelating, toegevoegd aan lijst II

² Update risicostoffenlijst 2018: verplichting extra emissiereductie (laatste kolom) verwijderd vanwege verval van BMA-lijst

* actieve stof heeft in Nederland geen toelating als spuittoepassing (meer), maar is elders in de EU toegelaten.